

Titel: Registrering af invasive arter omfattet af EU-forordning			
Dokumenttype: Registreringsvejledning i forbindelse med feltaktiviteter i alle delprogrammer i NOVANA	TA. nr.: -	Version: 4	Oprettet: 01-03-2019
Forfattere: Julian D. Henriksen, Peter Kyvs- gaard, Kristian H. Kjeldsen	Gyldig fra 19-06-2023		
	Sider: 8		
	Sidst ændret: 04-04-2023		

Indhold

Indhold	1
1 Indledning	2
2 Metode	2
2.1 Tid, sted og periode.....	2
2.2 Udstyr	2
2.3 Procedure - undersøgelse på lokalitet	3
2.3.1 Stam- og kortdata	3
2.3.2 Overvågningsmetode.....	3
2.3.2 Overvågningsdata	3
3 Databehandling	8
4 Kvalitetssikring	8
5 Referencer	8
6 Bilagsoversigt.....	8
6.1 Feltskema	8
6.2 Faktaark	8
7 Oversigt over versionsændringer	11

1 Indledning

Denne vejledning omhandler overvågning af invasive arter omfattet af EU-forordning. Formålet med overvågningen er at opdage og dokumentere arter i Danmark, der udviser invasive træk i andre europæiske lande, for derved at kunne indlede tidlig bekæmpelse. For allerede etablerede arter, skal der tilvejebringes og vedligeholdes et datagrundlag for arternes forekomst.

EU-forordningens formål er at beskytte biodiversiteten gennem en ensrettet og forebyggende indsats for håndtering af invasive arter. Forordningens centrale omdrejningspunkt er en liste over invasive arter, som er problematiske på EU-plan (EU-listen). Første EU-liste trådte i kraft i 2016 og seneste opdatering fra 2022 omfatter i alt 88 arter. Flere arter forventes at blive tilføjet listen fremadrettet. Arter på listen er omfattet af forpligtelser til bl.a. overvågning, grænsekontrol og bekæmpelse. For at løfte overvågningsforpligtelsen, inkluderes registrering af arter på EU-listen i NOVANA.

2 Metode

I forbindelse med andre overvågnings- og prøvetagningsaktiviteter i Miljøstyrelsen skal der holdes øje med og registreres invasive arter på EU-listen. En række arter skal indmeldes med det samme, så en umiddelbar bekæmpelse kan igangsættes.

Alle artsobservationer indrapporteres i Naturdatabasen. Arter med "Passiv registrering" jf. tabel 1a og 1b er relativt almindeligt forekommende og registreres primært i andre overvågningsopgaver eller datagrundlag kan tilvejebringes fra andre kilder. Se dog regionale undtagelser for mårhund.

2.1 Tid, sted og periode

Observationer af arter på EU-listen vil kunne forekomme hele året i forbindelse med Miljøstyrelsens feltaktiviteter. Arterne eftersøges ikke aktivt, men registreres hvis de observeres på en lokalitet, der besøges i anden NOVANA-sammenhæng – eller fx under transport til og fra en NOVANA-lokalitet.

2.2 Udstyr

Vejledning, feltskema (bilag 6.1.) og faktaark (bilag 6.2) medbringes af alle feltmedarbejdere – evt. på tablet eller telefon.

- Håndholdt GPS, kort eller kort på telefon til registrering af position for observation.
- Kamera eller telefon med kamera til fotodokumentation
- Pose til evt. indsamling

2.3 Procedure - undersøgelse på lokalitet

2.3.1 Stam- og kortdata

Lokalitet (flade eller punkt) og stednavn for observationen, dato og observatørens navn registreres.

2.3.2 Overvågningsmetode

I tabel 1a og 1b findes en oversigt over arterne på EU-listen med angivelse af inden for hvilke arbejdsområder i overvågningen/prøvetagningen de normalt vil forekomme. Fugle, pattedyr og asiatisk gedehams vil kunne opda- ges under transport til og fra undersøgelseslokalitet eller i andre situationer uden direkte tilknytning til en NOVANA-aktivitet. Disse arter vedrører derfor alle medarbejdere med feltarbejde.

For hver observation skal der angives en hyppighedskategori, og arten skal så vidt muligt forsøges dokumenteret i form af foto eller indsamling. Den overordnede naturtype noteres.

Mindre forekomster af en invasiv art, fx en planteart, kan i visse situationer umiddelbart fjernes. Både observation og evt. bekæmpelse registreres i Na- turdatabasen.

Observationer af visse arter skal indmeldes hurtigst muligt med henblik på at få igangsat en bekæmpelse. Akutmelding skal ske på e-mail invasivearter@mst.dk eller telefonisk på 7254 4000, Arter & Naturbeskyttelse.

2.3.2 Overvågningsdata

- Den observerede art fra EU-listen angives. Der oprettes en registrering til hvert artsfund. ("Passive" arter indgår som udgangspunkt ikke i op- gaven, men det er muligt at oprette registreringer af disse på frivillig basis).
- Antal individer estimeres i hyppighedsintervallerne <10, 10-100, 101- 1000 og >1000.
- Observations-/dokumentationstype noteres:
  - "Foto" afkrydses, hvis der foreligger fotodokumentation. Indsam- lede belæg skal som udgangspunkt altid fotograferes. Fotodoku- mentation vedhæftes registreringen i Naturdatabasen.
  - "Fundet død" anvendes, hvis der er tale om et trafikdræbt eller på anden vis dødfundet dyr. "Fundet død" og "Foto" kan afkrydses i samme registrering.
  - "Visuel observation" afkrydses i feltskema/formular, hvis det ikke er lykkedes at skaffe dokumentation i form af foto eller indsamling.
- Den udførte "Aktion" i form af evt. bekæmpelse eller indsamling afkryd- ses. Det angives ligeledes om observationen er anmeldt til MSTs Arter & Naturbeskyttelse. Verifikation og evt. videre opbevaring af indsamlede belæg aftales med Arter & Naturbeskyttelse.

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

- Den overordnede naturtype (sø, vandløb, overdrev, skov osv.) hvor artsobservationen er foretaget angives som udgangspunkt. Dette gælder dog ikke fx overflyvende fugle.

Art	Gruppe	Findes i DK?	Kan leve i DK?	Terrestrisk	Ferskvand	Marin	Hvad skal du gøre?
Båndgrundling	Fisk	Ja	Ja		•		
Kinesisk sovekutling	Fisk	Nej	Ja		•		
Solaborre	Fisk	Ja	Ja		•		
Stribet koralmalle	Fisk	Nej	Nej			•	
Sort dværgmalle	Fisk	Nej	Ja		•		
Kinesisk slangehovedfisk	Fisk	Nej	Ja		•		
Zebrastrøbet tandkarpe	Fisk	Nej	Ja		•	•	
Almindelig moskitofisk	Fisk	Nej	Ja		•		
Østlig moskitofisk	Fisk	Nej	Ja		•		
Amerikansk bars	Fisk	Nej	Ja		•		
Amerikansk flodkrebs	Krebsdyr	Nej	Ja		•		Akutmelding!
Kinesisk uldhåndskrabbe	Krebsdyr	Ja	Ja		•	•	
Louisiana flodkrebs	Krebsdyr	Nej	Ja		•		Akutmelding!
Marmorkrebs	Krebsdyr	Nej	Ja		•		Akutmelding!
Signalkrebs	Krebsdyr	Ja	Ja		•		
Virilkrebs	Krebsdyr	Nej	Ja		•		Akutmelding
Rustfarvet flodkrebs	Krebsdyr	Nej	Ja		•		Akutmelding
Almindelig mynah	Fugle	Nej	Nej	•			Akutmelding!
Amerikansk skarveand	Fugle	Nej	Ja	•	•		Akutmelding!
Hellig ibis	Fugle	Nej	Ja	•	•		Akutmelding!
Indisk krage	Fugle	Nej	Ja	•	•		Akutmelding!
Nilgås	Fugle	Ja	Ja	•	•		Passiv registrering
Rødgumpet bulbul	Fugle	Nej	Nej	•	•		Akutmelding
Bisamrotte	Pattedyr	Ja	Ja	•	•	•	Akutmelding!
Mårhund	Pattedyr	Ja	Ja	•	•	•	Passiv registrering: Vest-danmark /Akutmelding: Fyn/ØstDK
Grå egern	Pattedyr	Nej	Ja	•			Akutmelding!
Java-mangust	Pattedyr	Nej	Ja	•	•		Akutmelding!
Muntjak	Pattedyr	Nej	Ja	•	•		Akutmelding!
Newzealandsk fladorm	Fladorme	Nej	Ja	•			

Næsebjørn	Pattedyr	Nej	Ja	•	•		Akutmelding!
Ræveegern	Pattedyr	Nej	Ja	•			Akutmelding!
Rødbuget egern	Pattedyr	Nej	Ja	•			Akutmelding!
Finlaysons pragt-egern	Pattedyr	Nej	Nej	•			Akutmelding
Sibirisk jordegern	Pattedyr	Nej	Ja	•			Akutmelding!
Sumpbæver, bæverrotte	Pattedyr	Nej	Ja	•	•	•	Akutmelding!
Vaskebjørn	Pattedyr	Ja	Ja	•	•	•	Akutmelding!
Axishjort	Pattedyr	Nej	Ja	•	•		Akutmelding
Asiatisk gedehams	Insekter	Nej	Ja	•			Akutmelding!
Tropisk brandmyre	Insekter	Nej	Nej	•			
Rød brandmyre	Insekter	Nej	Nej	•			
Sort brandmyre	Insekter	Nej	Nej	•			
Lille ildmyre	Insekter	Nej	Nej	•			
Røddoret/guløret/cumberland terrapin	Padder/ krybdyr	Ja	Nej	•	•		
Amerikansk oksefrø	Padder/ krybdyr	Nej	Ja	•	•		Akutmelding!
Californisk kongesnøg	Padder/ krybdyr	Nej	Nej	•			Akutmelding
Afrikansk sporefrø	Padder/ krybdyr	Nej	Ja		•		Akutmelding
Guld musling	Bløddyr	Nej	Nej		•	•	Akutmelding

Table 1a. EU-listens invasive dyr med angivelse af hvilke faggrupper, der skal være særligt opmærksomme på de enkelte arter. For arter med "Akutmelding" skal MSTs Arter & Naturbeskyttelse kontaktes hurtigst muligt. Arter med "Passiv registrering" registreres primært via andre datakilder.

Art	Fin-des i DK?	Kan gro i DK?	Terrestrisk	Ferskvand	Marin	Bemærk
Grøn cabomba	Ja	Ja	•	•		Akutmelding
Gul kæmpekalla	Ja	Ja	•	•		Akutmelding
Hårfrugtet bjørneklo	Ja	Ja	•			
Kæmpe-balsamin	Ja	Ja	•	•		Passiv registrering
Kæmpe-bjørneklo	Ja	Ja	•	•		Passiv registrering
Rundlobet bjørneklo	Ja	Ja	•			
Skyrækker	Ja	Ja	•			

Flydende vandnavle	Nej	Ja	•	•		
Farvegunnera	Nej	Ja	•			
Flerårig steppegræs	Nej	Ja	•			
Forskelligbladet tusindblad	Nej	Ja	•	•		
Japansk klatrebregne	Nej	Ja	•			
Japansk styltegræs	Nej	Ja	•			
Kinesisk buskkløver	Nej	Ja	•			
Kinesisk vokstræ	Nej	Ja	•			
Krybende ludvigia	Nej	Ja	•	•		
Kujibønne	Nej	Ja	•			
Kæmpe-silkeplante	Nej	Ja	•			
Lampepudsergræs	Nej	Ja	•			
Lilla pampasgræs	Nej	Ja	•			
Papegøjejfer	Nej	Ja	•	•		
Smalbladet vandpest	Ja	Ja	•	•		
Spydbladet pileurt	Nej	Ja	•			
Stor vandguirlande	Nej	Ja	•	•		
Uruguay ludvigia	Nej	Ja	•	•		
Ørkenkorsrod	Nej	Ja	•			
Alligator-urt	Nej	Nej	•	•		
Japansk humle	Nej	Nej	•			
Kæmpe salvinia	Nej	Nej	•	•		
Mesquite-træ	Nej	Nej	•			
Senegal teplante	Nej	Nej	•			
Slør-partenium	Nej	Nej	•			
Storblomstret hjerteanke	Nej	Nej	•			
Tåre-akacie	Nej	Nej	•			
Vandhyacint	Ja	Ja	•	•		
Virginsk kostegræs	Nej	Nej	•			
Træmorder	Ja	Ja	•			
Hakea sericea (Needlebush)	Nej	Ja	•			
Syren-pileurt	Ja	Ja	•			
Muslingeblomst	Nej	Nej	•	•		
Asiatisk bændelalge	Nej	Nej			•	

Table 1b. EU-listens invasive plant species with indication of, which groups, that should be particularly attentive to the individual species.

3 Databehandling

For prøvetagere og overvågningsmedarbejdere, der normalt ikke arbejder med Naturdatabasen, vil observationer med fordel kunne oprettes i databasen af kollegaer inden for natur-, vandløbs- eller søovervågning.

Kort-, stam- og observationsdata registreres i Naturdatabasen via indtastningsformularen "EU invasive arter" i Naturdatabasen. Lokalitet oprettes som GIS-polygon eller punkt. Stednavn relateres til nærmeste kortnavn, fx "Jydebæk ved Skovbovej, Kalby".

Som indsamlingsformål vælges NOVANA. Evt. fund af andre invasive arter kan indtastes i formularen "Artsfund", men er ikke en del af denne NOVANA-opgave og skal derfor angives med indsamlingsformålet Øvrige data.

Evt. dokumentation i form af fotos uploades i indtastningsformularen.

4 Kvalitetssikring

I den datatekniske anvisning DN01, Miljøstyrelsens data i Naturdatabasen, er der defineret en kvalitetssikringsprocedure, der omfatter selve indtastnings- og redigeringsprocessen samt det videre forløb i forbindelse med godkendelse af data. Se den datatekniske anvisning her:

<http://bios.au.dk/raadgivning/fagdatacentre/biodiversitet/tekniske-anvisninger/>

5 Referencer

EU-forordning om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter:

<https://publications.europa.eu/da/publication-detail/-/publication/880597b7-63f6-11e4-9cbe-01aa75ed71a1/language-da>

6 Bilagsoversigt

6.1 Feltskema

Feltskema findes på næste side

6.2 Faktaark

Faktaark med beskrivelser af arterne på EU-listen findes som et selvstændigt bilag.

Invasive arter omfattet af EU-forordning

Version 3 gældende fra 01-02-2021

Stam- og kortdata	
Dato	Observatør
Stednavn:	
Observationssted indtegnes på kort/gemmes som waypoint på GPS. Registrering tilknyttes polygon (bestandsudbredelse) eller punkt i Naturdatabasen. Stednavn relateres til nærmeste kortnavn, fx "Jydebæk ved Skovbovej, Kalby"	

Registrering af invasiv art på EU-listen		
Art*	Hyppighed (<10, 10-100, 101-1000, >1000)	Dokumentationstype: Foto (vedhæftes registrering i Naturdatabasen)/ fundet død/ visuel observation
Aktion (sæt kryds)		Naturtype (vælg) (vælg: Hav/ Sø/ Vandløb/ Skov/ Lysåben ikke § 3/ Klint el. stenstrand/ Strandeng/ Strandklit/ Hede/ Overdrev/ Ferskeng/ Sur mose/ Kalkrig mose/ Klippe)
Anmeldt til MST Arter & Naturbeskyttelse (invasivearter@mst.dk)		
Forsøgt fjernet (planter)		
Blomster- /frøstand fjernet		
Eksemplær indsamlet (fx krebs)		
Ingen		
Bemærkninger (fx eksakt antal eller andre observationsoplysninger):		

Der udfyldes et skema for hver art. "Indsamlingsformål" sættes til "NOVANA", hvis observationer er foretaget af MST-medarbejdere eller disses konsulenter. Andre invasive arter kan inddateres under "Artsfund" i NaturAppl. Indsamlingsformål skal i det tilfælde sættes til "Øvrige data".

*) Arter omfattet af EU-forordning om invasive arter (arter med grå skrift er endnu ikke registreret i Danmark; arter i parentes er almindelige og overvåges passivt – eller evt. frivilligt i denne opgave):

Båndgrundling	Rødgumpet bulbul	Californisk kongesnog	Lilla pampasgræs
Kinesisk sovekutling	Bisamrotte	Afrikansk sporefrø	Papegøjefer
Solaborre	Mårhund	Guldmusling	Smalbladet vandpest
Stribet koralmalle	Grå egern	Grøn cabomba	Spydbladet pileurt
Sort dværgmalle	Java-mangust	Gul kæmpekalla	Stor vandguirlande
Kinesisk slangehovedfisk	Muntjak	Hårfrugtet bjørneklo	Uruguay ludvigia
Zebrastrøbet tandkarpe	Newzealandsk fladorm	(Kæmpe-balsamin)	Ørkenkorsrod
Almindelig moskitofisk	Næsebjørn	(Kæmpe-bjørneklo)	Alligator-urt
Østlig moskitofisk	Ræveegern	Rundlobet bjørneklo	Japansk humle
Amerikansk bars	Rødbuget egern	Skyrækker	Kæmpe salvinia
Amerikansk flodkrebs	Finlaysons pragtegern	Flydende vandnavle	Mesquite-træ
Kinesisk uld-håndskrabbe	Sibirisk jordegern	Farvegunnera	Senegal teplante
Louisiana flodkrebs	Sumpbæver, bæverrotte	Flerårig steppegræs	Slør-partenium
Marmorkrebs	Vaskebjørn	Forskelligbladet tusindblad	Storblomstret hjerteranke
Signalkrebs	Axishjort	Japansk klatrebregne	Tåre-akacie
Virilkræbs	Asiatisk gedehams	Japansk styltegræs	Vandhyacint
Rustfarvet flodkrebs	Tropisk brandmyre	Kinesisk buskkløver	Virginsk kostegræs
Almindelig mynah	Rød brandmyre	Kinesisk vokstræ	Træmorder
Amerikansk skarveand	Sort brandmyre	Krybende ludvigia	Needlebush
Hellig ibis	Lille ildmyre	Kujibønne	Syren-pileurt
Indisk krage	Røddøret/guløret/ cumberland terrapin	Kæmpe-silkeplante	Muslingeblomst
(Nilgås)	Amerikansk oksefrø	Lampepudsergræs	Asiatisk bændelalge

7 Oversigt over versionsændringer

Version	Dato	Emne:	Ændring:
2	01-03-2019	Artsliste opdateret med aktuel EU-liste	Artsliste opdateret med aktuel EU-liste
2	01-03-2019	Inddeling af arter	Artsliste inddelt efter om akutmelding er påkrævet og det er specificeret inden for hvilke arbejdsområder for overvågnings- og prøvetagningsmedarbejdere de enkelte arter er relevante
3	23-04-2021	Artsliste	Artsliste opdateret med aktuel EU-liste. Krav til akutmelding er ændret til kun at omfatte en række dyrearter.
3	23-04-2021	Generelt	Tekstforkortelser for at få plads til tabeller
4	05-05-2023	Artsliste	Artsliste opdateret med aktuel EU-liste. Tabel ændret. Krav til akutmelding og passiv registrering er ændret for en række dyrearter.